

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3311/2018. (X. 16.) AB HATÁROZATA

bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Kfv.II.37.070/2016/7. számú ítélete alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (dr. Sándor István ügyvéd, 1052 Budapest, Váci utca 24.) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.II.37.070.2016/7. számú ítéletével szemben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a felülvizsgálati ítéletben megállapított tényállás szerint az indítványozó részére a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal Metrológiai Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) engedélyezte az indítványozó által bemutatott pénztárgép forgalmazását. Utóbb a Nemzeti Adó- és Vámhivatal elektronikus levélben arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy a pénztárgépen a típusvizsgálatra bemutatott modellhez képest – a forgalmazó hirdetései szerint – olyan funkcionalitást tettek lehetővé, amely felveti az illegális működési mód lehetőségét. A forgalmazó ugyanis a honlapján „számítógéppel is összeköthető” eszközként hirdette a berendezést. A Hatóság felszólította az indítványozót, hogy a felhasználók megtevesztésére alkalmas tájékoztatást távolítsa el a honlapjáról vagy egyéb helyen megjelent hirdetéseiből. Egyúttal végzésével elrendelte a perbeli pénztárgép etalon-példányának lefoglalását, és felhívta az indítványozót e példány átadására. Az indítványozó az etalon-pénztárgépet a Hatóságnak át is adta. Ezt követően a Hatóság szakértőt rendelt ki annak vizsgálatára, hogy a típusvizsgálatra beadott dokumentáció és a pénztárgép etalon-példányának vizsgálata alapján megállapítható-e, hogy a pénztárgép megfelel a jogszabályi követelményeknek. Megvalósíthatónak bizonyul-e a pénztárgép számítógéppel való összekötése, és a két eszköz közötti kommunikáció. Választ várt a Hatóság arra, hogy a forgalmazó meg nem engedett funkcióval rendelkező pénztárgépet forgalmaz-e, vagy a meg nem engedett funkciók kialakításában közreműködik-e. A Hatóság a szakvélemény elkészítésére 15 napot biztosított, melyet utóbb külön végzéssel meghosszabbított.
- [3] A rendelkezésére álló határidőn belül elkészített szakvélemény azt tartalmazta, hogy a vizsgálat jogsértést nem tárt fel. A szakértő nyilatkozott arról is, hogy ugyanazon gyártó másik típusú pénztárgépénél új körülmények merültek fel, és bár a két pénztárgép-típusban alkalmazott hardverek elvileg azonosak, a másik pénztárgép szerviz-üzem módban minimális PC-kommunikációra hajlandó volt, míg a perbeli pénztárgépénél ugyanez nem volt kimutatható. A két pénztárgép közötti különbség okának felderítése további vizsgálatot igényelt. A szakértő a Hatóság hivatalos helyiségében bemutatta mindkét pénztárgépen a feltárt informatikai biztonságot érintő hiányosságokat, amelyről emlékeztető készült. A perbeli pénztárgép tekintetében is megállapítást nyert, hogy abba is ugyanolyan módon be lehet avatkozni, mint a másik pénztárgépbe. Erről kiegészítő szakvélemény készült, és a Hatóság felkérte a szakértőt, hogy azt a részére adja át. A Hatóság a pénztárgép forgalmazási engedélyét ezt követően határozatával visszavonta.
- [4] Az indítványozó az elsőfokú eljárás után tekintett be az iratokba, ennek során a szakértői véleményt és annak kiegészítését is kézhez kapta. A felperes kérte a pénztárgép naplófájlok kigyűjtését is, de ehhez a Hatóság nem járult hozzá. Egy későbbi iratbetekintés kapcsán az indítványozó a kért naplófájlok nyomtatott formátumban készült másolatát megkapta.

- [5] 1.2. Az indítványozó az elsőfokú határozattal szemben fellebbezést nyújtott be, melyhez magánszakértői véleményt is csatolt. A kezelési utasítások és a pénztárgép tesztelése alapján kialakított vélemény szerint a pénztárgép jogsértő működése nem állapítható meg. A magánszakértő a pénztárgépet nem bontotta meg.
- [6] A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal Jogi Főosztálya (a továbbiakban: Hivatal) mint másodfokú szerv az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Határozata indokolásában megállapította, hogy a szakértői vélemény és annak kiegészítése a jogszabálysértést alátámasztotta, ezért a forgalmazási engedély visszavonására jogszerűen került sor. A magánszakértői véleményt úgy értékelte, hogy az nem cáfolta az eljárás során beszerzett szakértői vélemény megállapításait, mivel a magánszakértő – azáltal, hogy a pénztárgépet nem bontotta meg – nem végzett teljes körű vizsgálatot. Rögzítette az indokolás, hogy az indítványozó az ellenőrzés során az iratbetekintés jogával nem élt, holott a lefoglalási végzésből tudomást szerzett az eljárás megindulásáról. Az indítványozó az eljárás során másik szakértő kirendelését nem kérte.
- [7] 1.3. Az indítványozó a másodfokú határozatot keresettel támadta meg. Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetének helyt adott, és a közigazgatási határozatok hatályon kívül helyezésével a Hatóságot új eljárásra kötelezte.
- [8] A bíróság súlyos eljárási szabálysértésnek minősítette, hogy a hivatalból indult eljárásban a Hatóság az eljárás megindításáról az indítványozót a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) előírása ellenére nem értesítette. Az indítványozót mint ügyfelet már az elsőfokú eljárásban megillette az iratbetekintés joga, ezért már az elsőfokú határozat meghozatala előtt a felperessel meg kellett volna ismertetni az eljárás során keletkezett szakvéleményt és az annak részét képező naplófájlokat. Ehhez képest a szakértői véleményt csak az elsőfokú határozat kézhezvételét követően kapta meg, így az elsőfokú eljárásban nem élhetett észrevételezési, nyilatkozattételi jogával, mely a jogorvoslathoz való jogát is korlátozta. A Hatóság mulasztásával megsértette a bizonyítékok megismeréséhez és az iratbetekintéshez való jogot, valamint az észrevételezési jogot is. Mindezek az ügy érdemére kihatottak.
- [9] Eljárási jogsértésként értékelte az elsőfokú bíróság azt, hogy a szakértő a szakvéleményét erre vonatkozó végzés nélkül egészítette ki, túllépte a kirendelő végzésben foglalt feladatkörét, amikor olyan körülményeket értékelt, olyan módszerrel, amelyre a kirendelő végzés nem terjedt ki. A bíróság szerint példátlan, hogy a szakértő nem szolgáltatva vissza a vizsgálat tárgyát képező pénztárgépet és dokumentumokat, hanem azokat további utasítás nélkül tanulmányozta, és így adott kiegészítő véleményt. E szakvéleményt emiatt a hatóság nem fogadhatta volna el döntése alapjául. Az alapszakvélemény nem állapított meg jogsértést az indítványozó terhére, ezért nem volt indokolt a kiegészítő szakvélemény elkészítése. A kiegészítő szakvéleménnyel két, egymásnak ellentmondó szakvélemény állt rendelkezésre, az ellentmondásokat pedig a hatóság nem oldotta fel. Az elsőfokú bíróság szerint a szakértői vizsgálat nem megfelelő eljárással folyt, mert a szakértő által alkalmazott ún. etikus hackelés a szakértői vizsgálat alapjául nem lett volna alkalmazható sem a pénztárgépekre vonatkozó jogszabályi rendelkezések, sem a Hatóság belső szabályozói alapján. A bíróság nem tartotta jogszerűnek azt, hogy a szakértő kívülről befolyásolta és fizikailag is beavatkozott a pénztárgép működésébe. A szakértői eljárás csak rendeltetésszerű használatnál előidézhető magatartásformák vizsgálatára irányulhatott volna, a plomba feltörése és a gép házának eltávolítása azonban a nem rendeltetésszerű használat körébe tartozik. Súlyos eljárási szabálysértésként vette figyelembe az elsőfokú bíróság, hogy a Hatóság a magánszakvéleményre a határozatában nem tért ki. A bíróság szerint a bizonyítás az alperest terhelte, melynek viszont nem tett eleget.
- [10] 1.4. A jogerős elsőfokú ítélettel szemben a Hivatal terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, mely alapján a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az indítványozó keresetét elutasította.
- [11] A kúriai ítélet indokolása szerint az eljárás megindításáról való értesítést, a bizonyítékok rendelkezésre bocsátását a Hatóság a Ket. rendelkezéseibe ütköző módon elmulasztotta, ugyanakkor ezeket az eljárási jogsértéseket nem tekintette az ügy érdemére kihatónak. A Kúria hangsúlyozta: „amennyiben ezek az eljárási jogsértések az elsőfokú eljárás során kerülnek elkövetésre, de az ügyfél a fellebbezési jogával él, élni tud, mert az elsőfokú határozat meghozatala után az iratbetekintés joga megilleti, a bizonyítékokat megismerheti, és ezáltal megalapozott jogorvoslati kérelmet tud előterjeszteni, mindezek az eljárási jogsértések ebben az esetben nem hatnak ki az ügy érdemére, hiszen azok a másodfokú eljárás során orvosolható jogsértések.” A perbeli esetben az indítványozó a másodfokú eljárásban élt iratbetekintési jogával, megismerte a szakvéleményt, a kiegészítő szakvéleményt, nyomtatott formában megkapta a naplófájlokat, azaz megismerte a bizonyítékokat, és jogorvoslati jogával élhetett, ügyféli jogaiban a másodfokú eljárás során nem volt korlátozva, érdemi jogorvoslati kérelmet

terjeszthetett elő. Megjegyezte azt is a Kúria, hogy a bíróság a másodfokú határozat törvényességének felülvizsgálatát végzi el a keresettel érintett körben, de nem gyakorol törvényességi felügyeletet az elsőfokú hatóság felett.

- [12] A szakértői véleménnyel kapcsolatban a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy a szakértő kirendelés alapján járt el, a kirendelésben írt feladatkörét nem lépte túl, attól nem tért el. A szakértői vélemény kiegészítését a tényállás tisztázása is indokolta, mely a Hatóság kötelezettsége, és a szakértő jelzése alapján folytatható volt, ahhoz nem kellett újabb kirendelésről szóló végzés meghozatala. Legfeljebb a határidő újbóli meghosszabbítása vagy a kiegészítő vélemény hozatalára való felhívás tárgyában hozott döntés elmulasztása tehető kifogás tárgyává. Az alapszakvélemény és a kiegészítő szakvélemény között nem állapítható meg ellentmondás, mert a két szakvélemény különböző vizsgálatok alapján tett megállapításokat. A hatósági határozat említést tesz az alapszakvéleményről is, a jogsértés megállapítása azonban a kiegészítő szakvéleményen alapul. Az elsőfokú bíróság a szakértői véleményt tévesen értékelte, informatikai és műszaki szakkérdésben téves megállapításokat tett. A Kúria rögzítette, hogy az ún. etikus hackelés módszerét sem a pénztárgépekre vonatkozó rendelet, sem a Hatóság belső szabályzata nem tartalmazza, de e rendelkezések nem is írnak elő taxatív felsorolást a vizsgálati módszerekre nézve. A belső szabályzat a forgalmazási engedély megadására irányuló eljárásokra terjed ki, ezért nem kérhető számon az utólagos ellenőrzés részletes szabályozása. Az illegális működési mód lehetőségének vizsgálata során nem jogsértő, ha a szakértő a pénztárgép részeit megbontja. A szakértő nem egy jövőbeli esetleges beavatkozás lehetőségét, szimulálását végezte el, hanem a vizsgálati módszerrel azt igazolta, hogy a pénztárgép szoftvere biztonsági rést tartalmaz, ezért nem felel meg a jogszabályi előírásoknak. Emiatt került sor a forgalmazási engedély visszavonására. A Kúria megállapította, hogy a másodfokú határozat kitért a magánszakértői véleményre: e vélemény ugyanis eltérő vizsgálati módszereket alkalmazott, a pénztárgép megbontásával nem vizsgálta a biztonsági rés gyanúja miatt felmerült illegális működést. Ezáltal pedig a kirendelt szakértő kiegészítő véleményének cáfolatára nem volt alkalmas.
- [13] Az elsőfokú bíróság a bizonyítási teherről is tévesen adott tájékoztatást, mert a bizonyítatlanság terhe nem a Hatóságon volt. A kúriai ítélet indokolása szerint az indítványozó a biztonsági rés létét nem vitatta, csak a vizsgálati módszereket támadta. A magánszakértői vélemény önmagában alkalmatlan volt a bizonyítási teher megfordítására, mert az az eltérő módszerek miatt nem is vizsgálta a biztonsági rés létét. Az indítványozó csak eljárási kifogásokat tett, a biztonsági rés léte mint szakkérdésre szakértői bizonyítás lefolytatásának szükségessége fel sem merült. Emiatt az eljárás megismétlésére sem volt szükség, ezért a Kúria a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelésével érdemi döntést hozott.
- [14] 2. Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe és XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközőnek találta a kúriai ítéletet a következő okok miatt. Egyrészt az elsőfokú hatóság a két egymásnak ellentmondó szakvélemény közül – amelyekből egyet jogellenesen, a Hatóság külön felhívása nélkül készített el a szakértő – az engedély visszavonását megalapozó szakvéleményre alapította határozatát anélkül, hogy a döntés indokolásában kitért volna arra, miért ezt a szakvéleményt tekintette mérvadónak. Másrészt, az indítványozó a szakvéleményt az elsőfokú eljárásban nem ismerhette meg, nem is volt tudomása arról, hogy kiegészítő szakvélemény született. Harmadrészt, a szakértői vélemény nem az eljárás tárgyát képező gép tekintetében vetette fel aggályait, hanem egy másik gép vonatkozásában. Negyedrész, a szakértő eljárása jogellenes volt: többszöri próbálkozásra, külső számítástechnikai közrehatással jogsértő állapotot állított elő a gépben. Ötödrész, az elsőfokú hatóság megtagadta a szakértő eljárása során készített naplófájlok elektronikus formában való kiadását, melynek okai nem tisztázottak. A papír alapon átadott naplófájlok hiányosak. Végül, ha a pénztárgép valóban hibás lett volna, akkor a hiba kiküszöbölésére az eljárásban határidő biztosításával fel kellett volna szólítani az indítványozót. Erre azonban – jogellenesen – nem került sor. Részletes indokolásában az indítványozó azt is sérelmezte, hogy a kiegészítő vélemény nem a Hatóság által feltett kérdésekre adott választ, mert kirendelő végzés híján ilyenek nem is voltak, a szakértő az eredeti kirendelő végzésétől eltért. Továbbá, a magánszakértői vélemény értékelésének elmaradása a tényállás feltárásának hiányosságaira utal.
- [15] Az indítványozó ügyének ismertetése keretében megjegyezte: a Kúria irattalosan állította, hogy az indítványozó a biztonsági rés létét keresetében nem vitatta, és csak a vizsgálati módszert támadta. Kitért arra is, hogy mivel a Kúria az elsőfokú bíróságot nem kötelezte új eljárásra, az indítványozót elzárta a bizonyítás lehetőségétől, illetve a hatósági döntéssel szembeni jogorvoslat elől. Megítélése szerint a felülvizsgálati eljárásban a megvalósult szabálysértések nem voltak orvosolhatóak, ezért az elsőfokú eljárás megismétlése elengedhetet-

len lett volna. Ennek kapcsán utalt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 275. § (1) bekezdésére, mely szerint a felülvizsgálati eljárásban nincs helye bizonyítás felvételének.

- [16] Az indítványozó szerint sérült a jogorvoslathoz való joga [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] is, mivel az elsőfokú eljárásban a szakértői vélemény kézbesítésére nem került sor, a hatósági határozatot kellő terjedelemben ezért csak a jogerős ítéletet hozó bíróság előtt tudta vitatni. Sérültek azok a törvényi garanciák, amelyek lehetővé tették volna az indítványozó számára, hogy megfelelő terjedelemben bizonyítást kezdeményezzen, ez a fegyverek egyenlőségével is ellentétes.
- [17] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét látta az indítványozó abban, hogy az ügyében a közigazgatás joghoz kötöttsége, az egyes jogintézmények kiszámíthatósága nem érvényesült.

II.

- [18] 1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [19] 2. A Ket. érintett rendelkezései:

„29. § (3) Ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik, az eljárás megindításáról a hivatalból indult eljárásban az ismert ügyfelet az első eljárási cselekmény elvégzésétől, számított nyolc napon belül értesíteni kell.

[...]

(5) Az értesítésnek tartalmaznia kell:

- a) az ügy tárgyát, iktatási számát, az eljárás megindításának napját és az adott ügyfajta irányadó ügyintézési határidőt, az ügyintézési határidőbe nem számító időtartamokat, az ügyintéző nevét és hivatali elérhetőségét,
 b) az iratokba való betekintés és a nyilatkozattétel lehetőségére irányuló tájékoztatást,
 c) hivatalból indult eljárásban az erre történő utalást, kérelemre indult eljárásban a kérelmező ügyfél nevét.”

„70. § (1) Ha a hatóság az ügyfélnek az eljárás megindításáról való értesítését mellőzte, és az ügyben bizonyítási eljárást folytatott le, annak befejezésétől számított nyolc napon belül értesíti az ügyfelet, hogy az - az iratokba való betekintés szabályai figyelembevételével - megismerhesse a bizonyítékokat, azokra nyolc napon belül észrevételt teheszen, élni tudjon nyilatkozattételi jogával, és további bizonyításra irányuló indítványt terjeszthessen elő.”

„104. § (3) A másodfokú döntést hozó hatóság a sérelmezett döntést, valamint az azt megelőző eljárást megvizsgálja; ennek során nincs kötve a fellebbezésben foglaltakhoz.”

III.

- [20] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit vizsgálta, és ennek során megállapította: az indítványozó határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz határozott kérelmet tartal-

maz [Abtv. 30. § (1) bekezdés, 51. § (1) bekezdés, 52. § (1) bekezdés]. Az indítványozó ugyanis egyértelműen megjelölte

- azt a törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, és amely az indítványozó jogosultságát megalapozza;
 - az alapügy bemutatásával az elszenvedett eljárási szabálysértésekből eredő, az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmének lényegét;
 - az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Kúria Kfv.II.37.070/2016/7. számú ítélete];
 - az Alaptörvény általa megsértettnek vélt rendelkezéseit [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés, valamint az Alaptörvény B. cikk (1) bekezdés];
 - az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint
 - a kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés].
- [21] Az indítványozó érintett az ügyben, mivel a közigazgatási eljárásban ügyfél, a közigazgatási perben felperesként vett részt (Abtv. 27. §, Abtv. 51. §), továbbá a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette [Abtv. 27. § b) pont].
- [22] 2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadásának feltételei az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseire alapított egyes indítványi elemek tekintetében fennállnak.
- [23] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek vizsgálata körében a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként, egyúttal alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte, hogy az elsőfokú hatósági eljárásában az eljárás megindításáról való értesítés, valamint a szakértői vélemény indítványozóval való megismertetésének elmaradása okozhatták-e az indítványozó tisztességes hatósági eljáráshoz, illetve jogorvoslati jogának sérelmét. Ehhez kapcsolódó kérdés a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal és a jogorvoslati joggal összefüggésben, hogy az indítványozó nem fért hozzá elektronikus formában a pénztárgép naplófájljaihoz. Vizsgálendő továbbá, hogy a Kúria azon jogértelmezése összhangban áll-e a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal és a jogorvoslati joggal, miszerint az elsőfokú eljárásban elkövetett jogsértések, ha az ügyfél egyébként fellebbezési jogával élni tud, nem hatnak ki az ügy érdemére, mert azok a másodfokú eljárás során orvosolhatóak. További vizsgálatot igényel, hogy sérült-e az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való joga amiatt, hogy a Kúria a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével nem rendelt el új elsőfokú eljárást, hanem maga hozott érdemi határozatot.
- [24] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panasz befogadásáról határozott.

IV.

- [25] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [26] 1. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés első mondata értelmében „mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék”. A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog magában foglalja mindenkinek a jogát arra, hogy az őt hátrányosan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt meghallgassák, az iratokat megismerje és az igazgatási szervek a döntéseiket indokolják. Az elvek összefüggésben állnak a jó közigazgatás fogalmával, valamint a közigazgatási eljárásjog közös európai elveivel. Elvként érvényesül a pártatlan, részrehajlás nélküli ügyintézés, a jogegyenlőség, a diszkrimináció tilalma, valamint a tisztességes ügyintézés követelménye. A tisztességes hatósági eljárás alapvető követelménye, hogy a közigazgatási hatóság az eljárása során köteles megtartani és másokkal is megtartatni a jogszabályi rendelkezéseket. A tisztességes hatósági eljárás azonban nem pusztán a jogszabályok megtartásával azonos, bár az mindenképpen szükséges feltétele annak.
- [27] Az Alkotmánybíróság gyakorlata a tisztességes eljáráshoz való jogot a hatósági és a bírósági eljárásokkal kapcsolatosan nevesítette. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése eljárási természetű alapjog, amely az eljárás egészének minőségére vonatkozik. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény negyedik módosítása (2013. március 25.), valamint a 13/2013. (VI. 7.) AB határozatában a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően rögzített szempontok figyelembe vételével alapján arra jutott, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog követelményével kapcsolatos korábbi megállapításai alkalmazható-

ságának a konkrét ügyben nincs akadálya [hasonlóan lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat]. A 6/1998. (III. 11.) AB határozat úgy foglalta össze a tisztességes eljáráshoz való jog lényegét, hogy az „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes” [ABH 1998, 91, 95]. Ez egyben azt is jelenti, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog egyes részelemei korlátozhatóak a szükségesség-arányosság feltételeinek megfelelően {17/2015. (VI. 15.) AB határozat, Indokolás [103]–[109]}.

- [28] Az Alaptörvény XXIV. cikke önálló, az ügyintézés alapjogaként ismeri el a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot. Az alapjogi védelem kiterjed többek között a részrehajlás nélküli, tisztességes, észszerű határidőn belüli ügyintézésre, a hatósági aktusok törvényben meghatározott indokolására és a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére. A közigazgatási szerv a jogalkalmazás során, a konkrét eljárásában nem hagyhatja figyelmen kívül az ügyfél jogait, egyidejűleg kell teljesítenie közérdekvédelmi és szubjektív jogvédelmi funkcióját. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában nem azonosította a XXVIII. cikk (1) bekezdésének tartalmát meghatározó, abszolút jogot, azonban elismerte a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog tartalmához tartozó számos részjogosítvány alapjogi jellegét (pl. a hatósági eljárás időbeli dimenziója, a határozat közlése és a közlés módja, valamint a fegyveregyenlőség joga {lásd 3223/2018. (VII. 2.) AB határozat Indokolás [29], [31]–[33]}).
- [29] 2. Jelen ügyben az Alkotmánybíróságnak nem a bírósági eljárásokra vonatkozó XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti mércét kellett alkalmaznia, hanem az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal összefüggésben azt kellett eldöntenie, hogy az ügyfél eljárásról való értesítéshez fűződő joga, valamint a bizonyítékok ismertetéséhez, megismeréséhez való jog visszavezethető-e az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére, és ha igen, akkor azok korlátozása a konkrét eljárásban összhangban áll-e a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal.
- [30] Ezzel összefüggésben kell azt is vizsgálni, hogy a Kúria azon értelmezése, miszerint a fent említett eljárási szabálytalanságok nem hatottak ki az ügy érdemére, mert másodfokon orvosolhatóak voltak, összhangban áll-e a tisztességes eljáráshoz való jog követelményeivel.
- [31] 2.1. A Ket. 29. § (3) bekezdése alapján főszabály szerint az eljárás megindításáról a hivatalból indult eljárásban az ismert ügyfelet az első eljárási cselekmény elvégzésétől számított nyolc napon belül értesíteni kell. A Ket. ismer kivételeket ezen szabály alól, így mellőzhető az értesítés, ha az veszélyeztetné az eljárás eredményességét, ha az eljárás megindítását követően a hatóság nyolc napon belül dönt, vagy a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, vagy az eljárást megszünteti, illetve ha az értesítést honvédelmi, nemzetbiztonsági, közbiztonsági okból jogszabály kizárja.
- [32] A Ket. 70. § (1) bekezdése alapján, amennyiben a hatóság mellőzte az ügyfél értesítését az eljárás megindításáról, és az ügyben bizonyítást folytatott le, annak befejezésétől számított nyolc napon belül értesíti az ügyfelet, hogy megismerhesse a bizonyítékokat, azokra észrevételt tehesen, élni tudjon nyilatkozattételi jogával, valamint további bizonyításra irányuló indítványt terjeszthessen elő. A bizonyítékok ügyféllel való ismertetése szorosán kapcsolódik az eljárás megindításáról való értesítés jogintézményéhez. A bizonyítékok ismertetése különösen garanciális jelentőségű azokban az esetekben, amikor az ügyfél nem értesül az eljárás megindításáról, illetve tulajdonképpen magáról az eljárásról. Ez a szabály elsődlegesen azokra az esetekre vonatkozna, amikor az ügyfelet jogszerűen nem értesítik az eljárás megindításáról. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ezt a szabályt ne kellene alkalmazni akkor is, ha az eljárás megindításáról való értesítés jogszerűtlenül marad el. Fontos alkalmazási feltétel azonban, hogy a hatóság bizonyítást folytatott le. Különösen jelentős ennek a szabálynak az alkalmazása az eljárásról való értesítés jogszerűtlen elmaradása esetén, mivel a hatóság az értesítés elmaradásából eredő jogsértést éppen így tudja nagyrészt orvosolni.
- [33] 2.2. Az eljárás megindulásáról való értesítés garanciális jelentőségű az ügyféli részvételi jogok gyakorlása szempontjából, mivel az eljárás megindulásáról való értesítés minden ügyféli eljárási jognak alapvető feltétele [lásd ehhez: Európa Tanács Miniszteri Bizottsága jó közigazgatásról szóló R. (2007) 7. számú ajánlása és függeléke, 8. cikk és – nagyszámú ügyfélre vonatkozóan – a 15. cikk; az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága R. (87) 16. számú ajánlása a nagyszámú ügyfelet érintő hatósági eljárásokról; Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikk a megfelelő ügyintézéshez való jogról, 2. a) pontja]. Az eljárás megindításáról való értesítés tehát a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog egyik alapvető garanciája. Amennyiben az ügyfél nem értesül az eljárás megindí-

tásáról, az elsőfokú eljárásban biztosított számos ügyféli jogával nem tud élni, így például az iratmegismerési, nyilatkozattételi, indítványtételi jogával. A bizonyítékok megismeréséhez való jog szintén a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog szerves részét képezi, mert az ügyfél a bizonyítékok megismerését követően tudja kialakítani a hivatalból indított, felelősséget megállapító hatósági eljárásokban a védekezését. A nyilatkozattételhez és a védekezéshez való jog érvényesülése feltételezi, hogy az ügyfél megismerhesse a hatóság bizonyítási eljárását, az annak keretében beszerzett bizonyítékokat, amelyekre a hatóság az ügyfelet érintő döntéseit alapozza [3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [36] pont]. A bizonyítékok megismertetése az ügyféllel – az eljárásról való értesítés elmaradása esetén – orvosolhatná az abból eredő hátrányokat, azonban annak elmaradása tovább fokozza az ügyféli jogok sérelmét. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az eljárás megindulásáról való értesítés joga, valamint a bizonyítékok megismerésének joga a nyilatkozattételhez és a védekezéshez való jogon keresztül a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog értelmezési tartományához szükségképpen hozzátartozik.

[34] A konkrét eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vétele alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy sérült az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog. Az eljárás megindításáról való döntés, valamint a bizonyítékok ügyféllel való ismertetésének elmaradása olyan eljárási szabálysértések, amelyek kihatnak az ügy érdemére. A tisztességes eljáráshoz való jog alapján az egyes eljárási garanciák olyan értéket jelentenek, amelyek megszegése vagy be nem tartása kihat az ügy érdemére, az ügy kimenetelétől függetlenül. A tisztességes eljáráshoz való jog sérelme úgy is bekövetkezhet, hogy nem áll fenn oksági kapcsolat a lényeges eljárási szabálysértés és az ügy konkrét kimenetele között, azonban az ügyféli jogok érvényesíthetősége olyan sérelmet szenved, amely az eljárás egészét és körülményeit figyelembe véve eléri az alaptörvény-ellenesség szintjét. A konkrét esetben az eljárás megindításáról való értesítés, valamint a bizonyítékok ismertetésének elmaradása olyan eljárási szabálysértésnek minősülnek, amelyek érdemben kihatnak – az eljárás kimenetelétől függetlenül – az alapvető ügyféli jogok (pl. az indítványozási, észrevételezési, valamint a jogorvoslati jog) gyakorolhatóságára, ezáltal sérül a tisztességes eljáráshoz való jog.

[35] 2.3. A Kúria arra hivatkozott döntésében, hogy az elsőfokú eljárásban elkövetett szabálytalanságok nem hatottak ki az ügy érdemére, mert azok a másodfokú eljárásban orvosolhatóak voltak. Ennek alapja a Ket. 104. § (3) bekezdése, amelynek értelmében a másodfokú felülbírálat teljes, azaz a másodfokú döntést hozó hatóság a sérelmezett döntést, valamint az azt megelőző eljárást a fellebbezésben foglaltakhoz való kötöttség nélkül vizsgálja meg. Ez egyben azt is jelenti, hogy a közigazgatási perben az erre irányuló kereseti kérelem esetén nemcsak a másodfokú eljárás során megvalósuló eljárási szabálysértések vizsgálhatók.

[36] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Kúria ezen értelmezése nem áll összhangban a tisztességes eljáráshoz való jog követelményeivel. Az elsőfokú eljárásban az ügyfelet megillető jogok és az ezek megsértése miatt igénybe vehető jogorvoslati jog nem azonos jogosultságok. Az ügyfelek bevonása nélkül lefolytatott elsőfokú eljárást ugyanis önmagában nem az teszi jogszerűvé és tisztességesé, hogy az ügyfél előterjesztett fellebbezését és annak alapján sor került a másodfokú eljárás lefolytatására. A másodfokú eljárás adott esetben – a teljes felülbírálati jogkörből adódóan is – korrigálhatja az elsőfokú eljárás hibáit, tévedéseit, azonban ez nem minden hiba esetén tehető meg. A konkrét esetben a másodfokú eljárásban fogalmilag kizárt az értesítés elmaradásának korrigálása. A bizonyítékok ismertetésének elmaradása utólag korrigálható abban a tekintetben, hogy utólag is van lehetőség azok megismertetésére az ügyféllel, azonban azok a kapcsolódó ügyféli jogosultságok (az indítványozási, észrevételezési jog), nem pótolhatóak a másodfokú eljárásban. A bizonyítással kapcsolatos indítványozási és észrevételezési jog éppen azt teszi lehetővé, hogy már az elsőfokú eljárásban ütköztetni lehessen az álláspontokat. Ha ez a bizonyítékok ügyféllel való megismertetésének elmaradása miatt nem történik meg az elsőfokú eljárásban, a másodfokú eljárásban ugyan van rá lehetőség a teljes felülbírálat okán, azonban a másodfokú döntés ellen már nem lehet jogorvoslatot előterjeszteni, így a bizonyítással kapcsolatos érvelés sem kifogásolható. Az elsőfokú döntés elleni jogorvoslat pedig az alapvető eljárási jogok korlátozása miatt fogalmilag nem lehet teljes körű. Az ügyféli jogok csorbulása emellett a jogorvoslatok számának növekedésével is jár, amely a tisztességes eljáráshoz való jog immanens részét képező észszerű időn belül történő elbírálás követelménye ellen hat.

[37] 3. Mindezekre tekintettel jelen ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Kfv.II.37.070/2016/7. számú ítélete sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot, ezért azt megsemmisíti.

- [38] 4. Az indítványozó a támadott bírósági döntésnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel fennálló ellentétét is állította. Mivel az Alkotmánybíróság a támadott bírói ítéletet a tisztességes hatósági eljáráshoz való alapjog sérelme alapján alaptörvény-ellenesnek találta és megsemmisítette, ezért – irányadó gyakorlatának megfelelően – már nem vizsgálta a támadott bírósági ítélet fent megjelölt alaptörvényi rendelkezéseivel fennálló indítványozó által állított alaptörvény-ellenességét.

Budapest, 2018. október 2.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
Dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [39] Nem értek egyet a rendelkező részben foglalt döntéssel az alábbiakban kifejtett indokok miatt.
- [40] 1. Az Alkotmánybíróság a 8/2015. (IV. 17.) AB határozatban a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját úgy foglalta össze – utalva a korábbi gyakorlatára –, hogy a tisztességes eljárás (*fair trial*) „olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” (Indokolás [64]).
- [41] Az Alkotmánybíróság döntéseiben kiemelte azt is, hogy a tisztességes eljárás követelménye magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is. A tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói jogvédelem pedig attól függ, hogy az eljárási szabályok értelmében a bíróság mit vizsgálhat [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]].
- [42] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában jellemzően rámutat, hogy az „alkotmányos előírás ugyanakkor kizárólag az eljárási törvényekben foglaltak szerint kötelezheti a bíróságot. [...] Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény e szabályát mindig együtt olvassa a jogvita jellege és az adott ügy típusa által kijelölt konkrét eljárásjogi szabályokkal” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]].
- [43] 2. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az Alaptörvény hatályba lépését követően önálló tartalmat nyert a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés].
- [44] Az Alaptörvény normaszöveg-javaslatához fűzött indokolás utal arra, hogy az Alaptörvény XXIV. cikke az Alapjogi Chartában foglalt megfelelő ügyintézéshez való jog mintájára fogalmazza meg a hatósági eljárásokra vonatkozóan a tisztességes eljárás követelményét.
- [45] Az Alapjogi Charta hivatalos magyarázata szerint a 41. cikk az Európai Unió jogállami létén alapszik. Ezzel egyezően mutatott rá az Alkotmánybíróság is, hogy „[a] közigazgatási szervek tevékenységével kapcsolatosan a jogállamiság elvéből fakadó követelmény a közigazgatás törvény alá rendeltségének követelménye. A társadalmi viszonyokba közhatalom birtokában beavatkozó közigazgatási szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által szabályozott eljárási rendben, az anyagi jog által megállapított keretek között hozzák meg döntéseiket [38/2012. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [72]]. A közigazgatási jogalkalmazás során

hozott határozatok tekintetében az eljárásjog intézményrendszerének a jogállamiságból fakadó mindkét követelmény, a közigazgatási határozatok törvényessége és a jogbiztonság követelményének érvényesülését egyaránt biztosítani kell” {14/2018. (IX. 27.) AB határozat, Indokolás [23]–[24]}.

- [46] Az Alkotmánybíróság tehát több döntésében hangsúlyozta, hogy a közigazgatás törvény alá rendeltségét jogállami követelménynek tekinti, amelyet a közigazgatási határozatok törvényességi ellenőrzése folytán a bíróságoknak kell biztosítaniuk {24/2015. (VII. 7.) AB határozat, Indokolás [19], [20]; 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indoklás [85]}. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a közigazgatási határozatok törvényességének bírói ellenőrzése alkotmányosan nem korlátozódhat a formális jogszerűség vizsgálatára. A közigazgatási perben a bíróság nincs a közigazgatási határozatban megállapított tényálláshoz kötve, és a jogszerűség szempontjából felülbíráhatja a közigazgatási szerv mérlegelését is. Nem csupán az a jogszabály lehet alkotmányellenes, amely kifejezetten kizárja a jogkérdésen túlmenő bírói felülvizsgálatot, vagy annak a közigazgatási mérlegeléssel szemben olyan kevés teret hagy, hogy az ügy megfelelő alkotmányos garanciák közötti érdemi elbírálásáról nem beszélhetünk, hanem az olyan jogszabály is, amely az igazgatásnak korlátlan mérlegelési jogot adván semmilyen jogszerűségi mércét nem tartalmaz a bírói döntés számára sem {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [47] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában „a tisztességes hatósági eljáráshoz való joghoz hozzátartozik annak biztosítása, hogy a közigazgatási hatóságok a rájuk vonatkozó határidőket betartsák, és a bíróságok pedig ennek túllépését ne az ügyfél terhére, hanem javára értékeljék” {3353/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. Az Alkotmánybíróság a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog körébe tartozónak tekintette a fegyverek egyenlőségének elvét is {10/2017. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [61]}. Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy „a tisztességes eljáráshoz való alapjog gyakorlásának alapvető alkotmányossági előfeltétele, hogy mind a tág értelemben vett közigazgatási (különösen a hatósági), mind a bírósági útra tartozó ügyek köréről és az elintézésükre vonatkozó szabályokról előre, nyilvánosan megismerhető és megfelelő jogforrási szintű normákban rendelkezzen a jogalkotó” {3/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [72]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság számos esetben hangsúlyozta, hogy a nyilvános mérlegelési szempontok nélküli, úgynevezett „erős értelemben vett mérlegelési jogkör” közhatalmi (állami) szerveknek való biztosítása nem egyeztethető össze az alkotmányosság követelményeivel {pl. 6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [147]; 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]–[34]; 3/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [75]}.
- [48] Az Alkotmánybíróság a fenti döntései révén kidolgozta a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog önálló alkotmányos tartalmát, amelynek lényege a közhatalmi jogkör gyakorlásának ellensúlyozása, és a hatósággal szemben az eljárási szabályok garanciális elemeinek kikényszeríthetősége.
- [49] 3. Az Alkotmánybíróság a konkrét esetben megállapította, hogy az eljárás megindításáról való értesítés, valamint a bizonyítékok ismertetésének elmaradása olyan eljárási szabálysértésnek minősülnek, amelyek érdemben kihatnak – az eljárás kimenetelétől függetlenül – az alapvető ügyféli jogok (pl. az indítványozási, észrevételezési, valamint a jogorvoslati jog) gyakorolhatóságára, ezáltal sérül a tisztességes eljáráshoz való jog.
- [50] A vizsgált eljárási szabálysértéseket (különösen az eljárás megindításáról való értesítés elmaradását és a szakértői vélemény rendelkezésre bocsátásának elmulasztását) a megelőző bírósági eljárásban a bíróságok is vizsgálták. A Kúria ítéletében rámutatott arra, hogy amennyiben ezek az eljárási jogsértések az elsőfokú eljárás során kerülnek elkövetésre, de az ügyfél a fellebbezési jogával él, élni tud, mert az elsőfokú határozat meghozatala után az iratbetekintési jogával élhet, a bizonyítékokat megismerheti, és ezáltal megalapozott jogorvoslati kérelmet tud előterjeszteni, mindezek az eljárási jogsértések ebben az esetben nem hatnak ki az ügy érdemére, hiszen azok a másodfokú eljárás során orvosolható jogsértések (Kúria ítéletének indokolása [32]).
- [51] A konkrét ügy vonatkozásban pedig a Kúria azt állapította meg, hogy a perbeli esetben a felperes a másodfokú eljárás során élt iratbetekintési jogával, megismerte a szakvéleményt, a kiegészítő szakvéleményt, megkapta nyomtatott formában a naplófájlokat. A Kúria ezért kiemelte, hogy az indítványozó megismerte a bizonyítékokat és jogorvoslati jogával élhetett, ügyféli jogaiban a másodfokú eljárás során nem volt korlátozva, érdemi jogorvoslati kérelmet terjeszthetett elő, így az első fokon elkövetett eljárási jogsértések ellenére nem állapítható meg, hogy az ügy érdemére kiható jogsértés történt (Kúria ítéletének indokolása [32]).
- [52] Fontosnak tartom kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog körében is érvényesíti azt a következetes gyakorlatát, amely szerint a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB

végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]]. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el [3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]].

- [53] A kifejtettek alapján, úgy gondolom, hogy az adott ügyben az alkotmányossági felülvizsgálat keretei között az Alkotmánybíróság nem állapíthatta volna meg – a Kúria részletesen megindokolt döntésével szemben –, hogy a vizsgált eljárási szabálysértések kihatottak az ügy érdemére. Álláspontom szerint a Kúria döntésének a lényege, hogy az indítványozót nem érte az eljárás során olyan hátrány, amelynek az orvoslására az eljárás későbbi szakaszában ne került volna sor.
- [54] Ezzel összefüggésben, álláspontom szerint nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a Kúria a hatósági eljárásban elkövetett eljárási szabálysértések súlyának vizsgálata során, és annak mérlegelése körében, hogy ez mennyiben hatott ki az ügy érdemére, következetesen érvényesíti az 1/2011. (V. 9.) KK véleményben foglalt iránymutatásokat. E szerint „az ügyfelek bevonása nélkül lefolytatott elsőfokú eljárást önmagában nem teszi jogszerűvé az előterjesztett fellebbezés. Az ügy tárgyához szorosan kapcsolódó, és az ügy érdeméhez tartozó ügyféli jogosultságok figyelembe vételére, az eljárásban való részvételre vonatkozó eljárási szabályok megsértése, és annak a Ket. említett szabályainak figyelmen kívül hagyásával való értékelése a másodfokú eljárásban az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértésre vezethetnek. Azt, hogy e szabálysértések az ügy érdemére kihatottak, továbbá, hogy azok figyelembe vétele a másodfokú eljárásban elmaradt, a felperesnek kell állítania, és megfelelő módon bizonyítania, továbbá azt az eljáró bíróság a per egyéb adatai alapján értékeli és mérlegeli.” Ezzel szemben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az eljárás megindításáról való döntés, valamint a bizonyítékok ügyféllel való ismertetésének elmaradása olyan eljárási szabálysértések, amelyek minden esetben kihatnak az ügy érdemére.
- [55] 4. A fentiekben kifejtettek alapján, úgy gondolom, hogy az adott esetben nem sérül a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog, ezért az alkotmányjogi panasz elutasításának lett volna helye.

Budapest, 2018. október 2.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/957/2017.

